

Text: Bratislavský hrad

Dejiny Bratislavského hradu siahajú až do čias Keltov a Rimanov. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 907, keď sa objekt spomína pod názvom Pressalauspruch. Obdobie Nitrianskeho kniežatstva a Veľkomoravskej ríše dokumentujú pozostatky staroslovanského hradiska s trojlodňovou bazilikou. Zo slovenského kniežacieho hradu viacerými prestavbami a úpravami postupne vznikol stredoveký a od polovice 11. storočia aj župný hrad. Na čas sa stal pokladnicou korunovačných klenotov a neskôr korunovačným hradom. Zlatý vek zažil Bratislavský hrad v období panovania Márie Terézie. **Koncepcia jeho výstavby sa podľa projektov významných francúzskych, talianskych a rakúskych architektov orientovala aj na cieľ, aby sa hrad ako reprezentačné sídlo habsburského kráľovstva vyrovnal popredným európskym kráľovským dvorom.**

Bratislavský hrad po smrti Márie Terézie výrazne upadol. Jej syn a nástupca na tróne Jozef II. v ňom zriadil školiace stredisko a seminár pre katolícke duchovenstvo, kde študovali významní vzdelanci vtedajších čias, medzi nimi Anton Bernolák. V období napoleonských vojen začiatkom 19. storočia slúžil ako kasárne, čo sa mu stalo napokon osudné. Vinou vojenskej posádky v roku 1811 hrad vyhorel a na vyše 140 rokov ostal chátrajúcou ruinou.

Po niekoľkých pokusoch o obnovu hradu vrátila mu nový život až veľká rekonštrukcia, o ktorej sa rozhodlo v roku 1953. V roku 1961 bol Bratislavský hrad vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.

1. V ukážke je uplatnený jazykový štýl:

A/ hovorový	B/ umelecký
C/ rečnícky	D/ náučný

2. Ktoré tvrdenie je pravdivé:

- A/ Hrad zaznamenal najväčší rozmach v polovici 11. storočia.
- B/ Hrad v období panovania Márie Terézie značne upadol.
- C/ Na hrade sa vzdelávali katolícki duchovní.
- D/ Prvé záznamy o hrade sú z polovice 9. storočia.

3. Ktoré tvrdenie je nepravdivé:

- A/ V období Veľkej Moravy slúžil hrad ako kasárne.
- B/ V polovici 11. storočia sa hrad stal župným hradom.
- C/ Hrad bol rekonštruovaný v 2. polovici 20. storočia.
- D/ Jozef II. zriadil na hrade vzdelávacie centrum.

4. Z textu nevyplýva:

A/ Nástupcom Márie Terézie bol Jozef II.	B/ Mária Terézia zomrela ako 53-ročná.
C/ Obnova vyhoreného hradu sa konala až po 140 rokoch.	D/ Na hrade sídlili Habsburgovci.

5. Z textu sa nedozvedáme (označ 2 možnosti):

- A/ Mária Terézia bola vydatá za Františka Lotrinského.
- B/ O Bratislavskom hrade sa už písalo začiatkom 10. storočia.
- C/ Na Bratislavskom hrade sídli súčasný prezident.
- D/ Projektanti hradu boli z Rakúska, Francúzska, ba aj z Talianska.

6. Z textu sa dozvedáme:

- A/ Jozef II. kládol dôraz na vzdelávanie.
- B/ Mária Terézia mala 16 detí.
- C/ Mária Terézia sa pričínala o ekonomické a školské reformy.
- D/ Počas napoleonských vojen hrad vyhorel.

7. V podčiarknutej vete sú:

- A/ 1 odvodené a 2 zložené prídavné mená
C/ 2 zložené a 2 odvodené prídavné mená

- B/ 1 odvodené a 3 zložené prídavné mená
D/ 4 zložené prídavné mená

8. Podčiarknuté slová v slovných spojeniach sú:

konceptia jeho výstavby, medzi nimi bol aj Bernolák, stalo sa mu osudné

- A/ osobné základné zámeno, predložka, spojka, osobné základné zámeno
B/ osobné prívlastňovacie zámeno, predložka, častica, osobné prívlastňovacie zámeno
C/ osobné prívlastňovacie zámeno, predložka, častica, osobné základné zámeno
D/ osobné základné zámeno, príslovka, spojka, osobné základné zámeno

9. V podčiarknutej vete sa najviac podstatných mien skloňuje podľa vzoru:

- A/ dub B/ žena C/ vysvedčenie D/ mesto

10. Podstatné meno „seminár“ má v L sg. A N pl. tieto správne tvary:

- A/ seminári, semináry B/ seminire, semináre
C/ seminári, semináre D/ semináre, semináry

11. Podstatné meno „konceptia“ má v G sg. a D pl. tieto správne tvary:

- A/ koncepcii, koncepciám B/ koncepcii, koncepciam
C/ koncepcie, koncepciám D/ koncepcie, koncepciam

12. V 1. vete je pomnožné podstatné. Skloňuje sa podľa vzoru:

- A/ dub B/ stroj C/ ulica D žena

13. Označ správne napísanú číslovku v spojení „v roku 1961“:

- A/ v roku tisíc deväťsto šesťdesiatjedna B/ v roku tisíc deväťsto šesťdesiatjeden
C/ v roku tisíc deväťsto šesťdesiatjeden D/ v roku tisíc deväťsto šesťdesiatjeden

**14. Z obdobia Nitrianskeho kniežatstva sú tam pozostatky hradiska s bazilikou.
Bazilika je (označ správne tvrdenie):**

- A/ je synonymum k slovu „rotunda“ B/ úzky kostol s vežičkami
C/ chrám obdĺžnikového tvaru s viacerými loďami D/ kostol okrúhleho tvaru

15. Synonymom k slovu „rekonštrukcia“ nie je:

- A/ obnova B/ prístavba B/ uvedenie do pôvodného stavu C/ prestavba

16. Slovo „objekt“ neznamená:

- A/ spravodlivosť C/ predmet skúmania, myslenia
B/ samostatne používateľný stavebný celok D/ predmet, vec

17. Koľko združených pomenovaní je v poslednom odseku textu a ktoré sú to (napíš ich):

- A/ 0 B/ 1 C/ 2 C/ 3

18. Prisudzovací sklad v podčiarknutej vete tvoria:

- A/ obdobie dokumentujú
C/ dokumentujú pozostatky
- B/ /oni/ dokumentujú
D/ dokumentujú pozostatky hradiska

19. Podčiarknuté slovo vo vete „Na čas sa stal pokladnicou korunovačných predmetov.“ - je:

- A/ predmet v A B/ prívlastok nezhodný
C/ predmet v G D/ príslovkové určenie

20. Zlatý vek zažil Bratislavský hrad v období panovania Márie Terézie.
Podčiarknuté slová sú vetnými členmi:

- A/ predmet, príslovkové určenie času, predmet
B/ podmet, príslovkové určenie času, nezhodný prívlastok
C/ predmet, predmet, nezhodný prívlastok
D/ predmet, príslovkové určenie času, nezhodný prívlastok

21. Slovo „život“ vo vete napísanej kurzívou je vetným členom:

- A/ podmet B/ príslovkové združenie C/ predmet D/ nezhodný prívlastok

22. Viacnásobný vetný člen v 1. vete textu je:

- A/ viacnásobný nezhodný prívlastok
B/ viacnásobný podmet v G
C/ viacnásobné príslovkové určenie času
D/ predmet

24. Slovo „ruina“ je správne rozdelené na slabiky v možnosti:

- A/ rui - na B/ ru - i - na C/ ru - in - a

25. Synonymom k slovu „prvopis“ je:

- A/ konspekt B/ koncept C/ koncepcia D/ konštrukcia

26. Označ správne pomenovanie „Nitra vyhrala“:

- A/ personifikácia B/ metafora C/ metonymia D/ symbol

28. Dokonči príslovie „Kto chce žať,

29. K trópom nepatrí:

- A/ epiteton B/ prirovnanie C/ metafora D/ anafora

30. Z 2. vety textu vypíš slovo so slabikotvornou spoluhláskou: